

קודש ליהוה
מטעם בן מדינת
ישראל בת ארבעים
ושש שנים בלבד

פרשת האזינו

לפשפש ולבדוק מעשיו ועל ידי כך זוכה לחיים טובים ומתוקים

אנו נמצאים לפני יום כיפור יום אדיר בשנה בו הקב"ה מוחל וסולח לכל עוונותינו וצריך לפשפש במעשיו לדעת על מה להתחרט ולשוב בתשובה כדברי הרמ"א (סי' תרג') ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בפעולת ימי תשובה; וספק עברה צריף יותר תשובה מעברה ודאי, כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע, ולכן קרבן אשם תלוי הצרף להיות יותר ביקר מחטאת (דברי עצמו ורבנו יונה ריש ברכות).

כתב בוזה חדש (בראשית) ראה, כמה יש לו לאדם להרהר ולדקדק בלבד בכל יום ויום, ולפשפש במעשיו, ולדקדק בכל עניינו, ויהרהר בלבד, שלא בראו הקדוש ברוך הוא, ונתן בו נשמה עליונה, ומעלה על שאר ברייתו, אלא להרהר בעבודתו, ולהדבק בו.

כתוב בקהלת (פרק ז' פסוק כ') כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: ופירש רש"י שם לפיכך צריך לפשפש במעשיו: כל אדם צריך לפשפש במעשיו מהיהודי הפשוט ועד אדם גדול, מנהיגי ציבור אחראי על ציבור כמאמר הפסוק לעיל

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא

כתוב מאור ושמש שמות פרשת משפטים וזה לשונו ומי שחננו האל יתברך שמו להיות רב ומנהיג ישראל ועיני כל ישראל אליו - הוא צריך תמיד להיות בהכנעה גדולה ובלב נשבר, ולפשפש דרכיו תמיד כמעט בכל רגע ולעשות תשובה עליהם, כי בלתי אפשר להיותו נקי בלא חטא. כמו שאיתא בוזה הקדוש (ח"ג כג א), אשר נשיא יחטא (ויקרא ד כב) בכלום כתיב יאם יחטא ובנשיא כתיב יאשר נשיא יחטא - בודאי יחטא, כי לפעמים הוא מתגאה על הציבור ומתנחה את עצמו ברבנות, או שפטה איהו דין חליה אפילו בשוגג. הכלל, אי אפשר להימלט מן החטא, ואם לא יעשה תשובה חלילה -יענש ח"ו, כמו שאמרו חז"ל (פסחים פז ב) אוי לרבנות שמקברת את בעליהם, לכן צריך לפשפש במעשיו תמיד ולשוב עליהם, והשי"ת בודאי ימחול לו ויאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים. עד כאן לשונו

הגמרא בעירובין דף יג. שאדם צריך לפשפש במעשיו

כתוב ליקוטי מוה"י - חלק א-קפז כתוב "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" (תהלים ס"ב), היינו שהוא חסד גדול מאת השם יתברך שהוא משלם לאדם מדה כנגד מדה, שעל ידי זה הוא מבין לפשפש במעשיו ולדע החטא שפגם בו ולשוב בתשובה, אך דע, שעקר מה שמשלם השם יתברך מדה במדה, הוא בארץ ישראל, עכ"ל צריך לדעת שאין שום מקרה בעולם

ומספרים על הגאון רבי אליהו מוילנא שרכש ספר תורה מהודר מאוד ושמר עליו כבבת עינו. והנה באחד מן הימים קיבל הרב הזמנה לחתונת נכדו של הגאון רבי שאול נתנון שהיה מזקני גדולי הדור בזמנו. לאות הוקרה וכבוד לרב, נסע הגאון מוילנא ברכבת לחתונה שהתקיימה ביום ראשון בערב במקום סמוך לעירו של הרב שאול נתנון. באותו לילה לא היתה רכבת חזרה לויילנא, והוכרח הגאון לישון שם. למחרת בבקר ביום שני קם הרב והתפלל שחרית עם הקהל, אך כשהגיעו לקריאת התורה, נוכחו לדעת שאין ספר תורה במקום, ומחמת זקנותו של הרב נתנון, קשה היה לרב לנסוע עד העיר בשביל ספר תורה, ולכן הוכרחו לוותר באותו יום על קריאת ספר תורה. לאחר התפלה נסע הגאון מוילנא חזרה אל ביתו. והנה אך כאשר הגיע, שמע בשורה מצערת, שנגנב הספר תורה שלו, ובני הבית הודיעו על כך למשטרה, אולם זה כמה שעות שעדיין לא נמצא הספר. היה הרב בצער גדול והחל לבכות בכי גדול ועצום, ואמר שיועד הוא שנגנב לו הספר בעבור שיתאו שלא קרא היום בבוקר בספר תורה, וקיבל על עצמו שיתור אף יותר אף פעם על קריאת התורה. והנה לאחר זמן מה, הודיעו לרב כי ברוך ה' נמצא ספר התורה, והוחזר לרב. אמר להם הרב: דעו בני, כי כל זה עשה הקב"ה כדי שאשוב מחטאי, וברגע שראה הקב"ה שאני מתחרט על חטאי ומקבל על עצמי שלא לעשות כן שוב, כבר לא היתה סיבה להענישני ואז חזר הספר.

כיוצא בזה מסופר בגמרא ברכות (דף ה עמוד א) על רב הונא שהיה אחד מחכמי הגמרא, והחמיצו לו ארבע מאות חביות יין והצטער מאוד. נכנסו לבקרו חבריו החכמים ואמרו לו שיבדוק במעשיו אולי נהג באיזה ענין שלא כהוגן. אמר להם: וכי אני

חשוד בעיניכם!! אמרו לו: וכי הקב"ה חשוד בעיניך שמעניש סתם בלא סיבה!! אמר להם: אדרבה, אם יש מי שמעמ משהו לא טוב עלי, שיודיע לי ואתקן. אמרו לו: שמענו שכבודו לא נותן את כל החלק המגיע לפועל בשדה. אמר להם: הרי הוא גונב לעצמו הרבה, ובקושי משאיר לי, לכן אני מפחית משכרו. אמרו לו: בכל זאת נחשב לך שגם אתה גונב ממנו. אלא תתן לו אתה את החלק המגיע לו, ואם תרצה תתבע אותו אחר כך על גניבתו. אמר להם רב הונא: אני מקבל עלי את דבריכם וחוזר בי. עשה הקב"ה נס ונהפך החומץ חזרה לייין. ויש אומרים שהתייקר החומץ ועלה לדמי מחירו של היין, כך שלא הפסיד רב הונא הגמרא מסכת בבא בתרא צח. אומרת שיון מזל אדונו גורם לו להחמיץ שמתגאה כמו שכתוב ואף כי היין בוגד גבר יהי וגו'. ופירש הרשב"ם שהוא מדה כנגד מדה, כמו שהוא מתגאה בדבר שאין בו, כי במה נחשב האדם, כן היין חושב שהוא טוב ולבסוף נעשה חומץ.

ובזה פי' הגר"מ פיינשטיין ז"ל (דרש משה דרוש כ"א) את המעשה דלעיל של רב הונא, רב הונא סבר שזה מותר כיון שהאריס גם ה' גונב ממנו חלק שלא כדין.

ולפי הנ"ל מובן המדה כנגד מדה, שבגלל שהוא שגג וטעה בהורא, הרי שחשב שהוא יודע הדין שמותר לו ליקח, לכן ענשו אותו כנגד זה מדה כנגד מדה שחשב שיש לו יין, ונמצא שהכל ה' חומץ. מזהירה תורתנו הקדושה, שנדע שהכל מאת ה' יתברך ולבדוק את מעשיו

ה"אור החיים" הקדוש בפרשת בחוקותי כתב: על הפסוק "אם תלכו עימי בקרי" היינו שהייסורים הם במקרה "אלך אתכם בחמת קרי" מסביר אור החיים

אדם שהולך עם ההשגחה ומאמין בה, ומצדיק את כל ייסוריו ופרעניותיו ורואה בהם כסבה לעוונותיו בלבד, כמו כן מדה כנגד מדה הקדוש-ברוך-הוא נוהג בו ומענישו בגלוי ובמוחשי עונשים התואמים בהצדקה לעוון. למשל חטא בידו - נשברת ידו. חטא ברגלו - נשברת רגלו, חטא במחשבתו - חש בראשו. וזאת כיון שהאדם מאמין בהשגחה אין הקדוש-ברוך-הוא מטעה אותו, ומרמז לו רמזים המובנים שיוכל להבינם ולהצדיק דין שמים עליו ובזה יתעורר לשוב תכף וסר עוונו וחטאתו תכפר.

מה שאין כן העקשן המתעקש לראות את ייסוריו ומכאוביו כמקרה בעלמא, הקדוש-ברוך-הוא נוהג בו באותה מדה ומטעה אותו, ונותן לו ייסורים שרק הקדוש-ברוך-הוא - באופן נסתר - מסדרם שיהיו מדה כנגד מדה, אולם לעין לא מובן מה המידה כנגד מדה שיש ביסורים אלו, וזאת כדי להטעות אותו בדרך שהוא רוצה לטעות בה.

יונה הנביא שידע כי יש עליו טענה - לא חיפש הצטדקויות, ולא חיפש על מי להטיל את האשמה. תכף ומיד הודה ואמר: "כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם" לכן אדם יבדוק עצמו

מסופר על בחור באזור הצפון שהתחזק בתורה וביראת שמים אלא שסבל מכאבי עיניים חזקים וכאבים בגרון. והוא ידע שהצור תמים פעלו וזה לא סתם והחל לפשפש במעשיו והבין שהכאבי עיניים זה בגלל שהוא רואה טלוויזיה, והכאבים בגרון זה אולי הדיבורים של הלשון הרע, וקיבל עליו לא לראות טלוויזיה ולנצור את לשונו, והנה הוא קם בבוקר והעיניים בריאות והגרון בריא, וכך הוא המשיך בהתמדה, אלא שהיצר הרע שלו היה מאוד עצבני עליו, והחל לומר לו מי אמר לך שאסור לראות קצת חדשות ולאחר מכן קצת סרטים והעיניים לא כואבות בגלל שזה עבר לך ולא בגלל הסרטים, והוא נתפתה וחזר לראות קצת פה ושם וכך ישב כמה שעות מול הטלוויזיה. והלך לישון וכשהוא קם בבוקר הוא מרגיש שוב את הכאבים הנוראיים בעיניים אבל היצר הרע עדיין בער בקרבו ואמר לו שזה לא בגלל הטלוויזיה והראיות האסורות שהוא ראה שם אלא זה כאבים שבאים והולכים ולא צריך להתייחס, ואכן הוא חשב שזה נכון ושייכנע את עצמו שזה טבעי (ולא בגלל הטי. ו) וכמוכן שהוא המשיך לראות וגם קצת שחרר את מוצא פיו ולדבר לשון הרע, והנה בבוקר לא רק הכאבי עיניים באו ביתר שאת אלא שהתלווה אליהם שיעול כבד שמוכר לו מימים עברו, ובאותו יום הוא כבר החליט, זהו זה, יותר ואין לשון הרע, ולמזלו הטוב הוא התרפא לגמרי, וכמוכן שדבר כזה לא קורה הרבה אבל צריך זכויות רבות ובעיקר זכות אבות שדופקים על שערי רחמים כדי לעורר את צאצאיהם. [ובחרת בחיים] **וככל שמפשפש במעשיו מסיר מעליו את כל המקרים שאינו חפץ בהם ומביא על עצמו שפע ברכה וישועה עד אין קץ.**

שבת שלום ומבורך וגמר חתימה טובה

לקיים מצוות הכנסת אורחים בהידור

רבי ישעיה היה עשיר, והייה מקיים מצוות הכנסת אורחים, ומצוות מעשר בשלימות, פעם אחת בערב שבת אחר חצות, עברו דרך היער שלו כמה סוחרים מבני ישראל שנסעו בעגלה חזרה מהיריד. יצא רבי ישעיה לקראתם וביקשם להישאר בכפר ולשבות אצלו. הסוחרים האלה לא הכירו את רבי ישעיה, וסרבו להיענות לבקשתו. לטובתם היו כי כוונתו לקבל פרס שכר אכילה, ולמה להם לשבות בכפר. הצעיר בהם ואמר להם: הרי ערב שבת היום, והדרך לעיר רחוקה, מוטב שתשבתו אצלי, חדרים מרווחים, אכילה, בשר ודגים וכל טוב יש אצלי, ולמה לכם להאיץ ולבוא עם החשיכה לעיר? אבל הסוחרים סרבו. הם נסעו בעגלה, וכשהיו באמצע הדרך, והנה ניבש אופן אחד מהעגלה, העגלון מיהר לחזור ברגל לכפר, פנה אל רבי ישעיה וביקש ממנו למכור לו גלגל בשביל עגלתו. נתן לו רבי ישעיה גלגל ואמר לו: מהר תחזיר הסוחרים לכפר, והוא עוד מעט והשמש תחשך, ואין כל תקווה להגיע לעיר. ואנוסים היו הסוחרים לחזור לכפר ולהיכנס לביתו של רבי ישעיה. פנה רבי ישעיה ואמר להם: בתור פונדקאי איני אוהב שאעמוד על המיקח לאחר השבת, שלוש סעודות לשבת ושכר לינה, הכל עלה לכל אחד מכם חמישה זהובים, המחיר אולי יקר בעיניכם, אבל בשכר זה השרות בידיכם מבקש מהמאכל הטוב ביותר. הסתכלו הסוחרים זה בזה, וביניהם לבין עצמם אמרו: זה מה שחשבנו שכל כוונת הכפרי בשביל ריוחו. בלית ברירה הוכרחו לשבות אצלו, ומאחר וידעו שעליהם לשלם מחיר גבוה, ביקשו ממנו אוכל ומשקה מהמשובח, ורבי ישעיה נתן להם הכל. ביום ראשון השכימו ולפני נסיעתם נימח כל אחד חמישה זהובים לפני רבי ישעיה, והם רצו לשלם גם בעד הגלגל: והנה הופתעו הסוחרים כשרבי ישעיה החזיר להם את כספם, ואמר להם: חלילה לי לקבל מכם אף פרטה, אני איני למדן, כפרי פשוט אני, ואין אני יודע מתן שכרן של מצוות. אבל פעם אחת נכנסתי לבית המדרש של הגר"א בשעה שהיה מזכיר מאמר רבותינו ז"ל (שבועות ל"ה): גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, והוסיף לבאר אותו בהזכירו מאמר שאנו רגילים לאומרו בשעת קידוש לבנה: אלמלא לא זכו בני ישראל להקביל פני אביהם בשמים, אלא פעם אחת בחודש - דיים, ואילו מצוות הכנסת אורחים כל יומא זמנא הוא, בכל עת כשבא אורח, עלינו להאכילו ולתת לו מקום ללון, וכשיו זכיתי אני במצווה גדולה זאת ואיך אמכרנה בכסף? גם את הגלגל אני נותן לכם במתנה, אבל בקשה אחת לי אליכם, היזהרו שלא לנסוע בדרך ערב שבת לאחר חצות. הסוחרים שאלוהו: אם כן מדוע אמרת לנו מחיר האכסניה, אמר להם רבי ישעיה: רציתי שתאכלו בתאבון ובלי בושה, ותדרשו מה שאתם רוצים, משום כך קבעתי לכם מחיר יקר, כדי שתאכלו לשובע. וזה רבי ישעיה היה צנוע ומסתיר את תורתו, ואף אחד לא היה יודע שהוא בעל תורה, אמנם היה מתעסק ביום, אבל בלילה היה נחבא ולומד, ואף אחד לא היה מכיר, ורק הגר"א היה יודע, וכשנסטר רבי ישעיה קרע עליו הגר"א והספידו (ויכוח הרבים כד"ו "שערי ישועה").

הרבי גזר - השומר שבת יקבל את המחלבה מאדון הכפר

כפרי אחד מסביבות פרימישליין היה חוכר המחלבה מאדון הכפר, ומזה התפרנס פעם אחת התעקש האדון ויה רצה להחזיר עוד את המחלבה ליהודי. נסע האיש לפרימישליין, סח לרב הקדוש ר' מאיר'ל ז"ל את דאגתו, בכה והתחנן לפניו שיתפלל בעדו לה'. והאיש נשאר לשבות בפרימישליין את השבת. ומנהגו של ר' מאיר'ל היה, שהוא בעצמו היה מסדר את סדר ה"שולחן" (הטיש של החסידים), ואפילו מי ומי זימרו ומירות היה לפי פקודתו. והנה בשבת זו התחיל הצדיק בעצמו לומר בתוך הסעודה את הזמיר "יכל מקדש שביעתי", והיה אומר כל תיבה ותיבה ומתרגמן מיד לאדישי, וכשהגיע להתיבות "שכרו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו", אמר כך: "שכרו" של השומר שבת "הרבה מאד", ומהו שכרו? "על פי פעלו", כמו שהוא גוזר בפיו כך פועלים בשמים, כמאמר חז"ל: "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". אחרי-כן פנה לאנשים העומדים סביבו, ואמר: מה אתם אומרים? מאיר'ל משמר שבת-קודש כהלכתו? השיבו כולם: הן. ואם כן, אמר שוב הצדיק, מכיון שמאיר'ל מקיים שבת-קודש כהלכתו, הרי הוא גוזר ואומר: "איש על מחנהו ואיש על דגלו", ששום איש לא יזוז ממקומו. ר' מאיר'ל נתכוון בזה לאותו חוכר המחלבה, אך שום איש מן המסובים לא הבין את כוונתו, ולא ידע, על מי סובבים הדברים. וגם החוכר בעצמו, שהיה איש פשוט, לא הבין שעליו רמזים דברי הצדיק. ואותו אדון הכפר נפל פתאום ברחו ולא היה יכול ללכת לביתו, והוכרחו לנשאו בדי ועבדו. שלחו אחרי רופאים, באו ואמרו שאין תרופה למכתו. בתוך כך נצץ רעיון במוחו של האדון: אולי בא לו עונש זה על שרצה לנשל את היהודי מפרנסתו מיד שלח לקרוא אליו את היהודי. אבל הוא, היהודי, היה אז אצל הצדיק בפרימישליין. המתין האדון עד בואו, ואז שלח אחריו, ואמר לו שהוא מוחל לו גם את דמי השכירות, ונותן לו את העסק בחינם, ותיכף נתרפא האדון.

אלוהי הנביא בא לענות אמן

את סיפור המעשה הנפלא הזה סיפר הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס ז"ל, שקיבל איש מפי איש. לרבי חיים מוואלוז'ין היה גדר, שלא לברך ברכה בלי שהיה לידו מי שיענה אמן אחריה, והוא עפ"י מה שאיתא בזה"ק, כי מי שמברך ברכה ואין מי שיענה אמן, הרי זה כמו "איגרתא דלא פתיחא", כלומר: שמכתב שלא נפתח. והנה קרה לו פעם בשעה שלאחר חצות-הלילה, שהיה מאוד צמא וביקש לשתות, אבל כולם כבר ישנו והוא לא היה מוכן להעיר מישהו משנתו. כך יושב הוא ומתייסר בצמיאוונו, והנה מקיש מישהו בדלת וכשהוא אומר לו לבוא - נכנס אחד מבחורי הישיבה. שמח רבי חיים עד מאוד. הבחור בא לשאול על איזה פשט בגמרא. רבי חיים בירך ברכת שהכל, שתה לצמאו וברך ברא נפשות, ואחריו זה דיבר עם הבחור בלימוד ונפרד ממנו שלשום. הדבר הסב לרבי חיים שמחה גדולה, שמבוקשו ניתן לו, שיכל לברך והיה מי שיענה אחריו אמן, וכמובן שנתן לבחור יישר- כוח גדול על שגרם לו לרוות צמאונו ולברך להשי"ת. למחרת בבוקר, משנכנס לישיבה, ניגש אל הבחור והודה לו עוד פעם על כך שאיפשר לו לברך ברכה בעניית אמן שלו, אבל הבחור התבונן ברבו ותמה מתימה גדולה: מתי באתי לרב בלילה, איפה באתי? הוא לא ידע דבר וחצי דבר מכל הסיפור... והיה העניין ללא גדול, אלא שהסבר הפשוט הוא: כאשר רבי חיים היה צמא והוא שומר על גדרו שלא לברך ברכה בלי שהיה מי שיענה אמן, אזי זימנו לו משמים מישהו שיענה אחריו. אפשר שזה היה אליהו או שליח אחר משמים, שהתחפש בדמותו של בחור מן הישיבה. ומזה אנו יכולים ללמוד, כי

גם הבחור היה כלי מפואר, כי אם בחור בדמותו שלו כדי להתחפש בשליח משמים, ביודאי מלא היה בחור פשוט. הנה כך נראתה ישיבת ואלוז'ין באותם הימים...

ניצלו מצוות בזכות מצוות הכנסת כלה

מספרים על יהודי אחד שהיתה לו בת יחידה שהגיעה לפרקה ועשה נתאים עבור בתו עם בחור אחד בן עניים. עברו שלוש שנים מיום התנאים, הבחור שלח ואמר לחמיו או חתונה או פירוד, יותר אינו יכול להמתין, כי הוא חייב ע"פ התורה לקיים מצוות פריה ורבייה. אבי הכלה עשה מה שביכולתו, הכין את הכלה לחתונה, ולווה סכומים גדולים מהבריות כדי להכניסם לחופה. קודם שנכל החתן והכלה תחת החופה, שאל החתן את חמיו: איזה המאה לירות שלי שהבטחת לתת לי לדנוניה? התחיל חמיו להתחנן ולבכות לפניו, וכדי שברשותו סכום זה ואפילו כל הוצאות החתונה לוהו מכמה אנשים. היה שם רב העיר והתחיל לדבר עם הבחור דברי פיוס וכמעט כל המסובים שם רואים את אבי הכלה שנמצא בצער גדול, התחילו לפייס את החתן ולא עלתה בידם. כשראה אבי הכלה את זה, נתמלאו עיניו דמעות, אמר לחתן ולמסובים תחכו לי כמה רגעים ואני אביא לכם את הסכום. קם והלך. כוונתו הייתה להרוג את עצמו מחוץ לעיר. כשיצא מן העיר, ראה צריף אחד ובתוכו יושבים זקן וזקנה, נכנס אצלם, ומיד נפל והתעלף. באו הזקן והזקנה והשיבו את רוחו במשקאות. שאלו אותו: מה זה הצער שאתה מצוי בו? וסיפר להם את האמת. אמרה הזקנה לזקן: בעלי יקירי, הנה מחר אנחנו נוסעים לירושלים, וכדי שתהיה לנו דרך ישרה ומקובלת לפני הקב"ה תיתן לזה מאה לירות ובזכות זה תקבל אותנו א"י כמה רגעים. קם הזקן והוציא מהארון מאה לירות ונתן בידו. אבי הכלה יצא משם כבריה חדשה, חזר ומצא את כולם מחכים לו, וסתר את הכסף בידי הרב, הרב שאל אותו: מהיכן ומצאת את סכום הכסף הגדול הזה? ספר לי את האמת! וסיפר לו את כל האמת. אמר לו הרב: וכי זקן כזה שלא מכיר אותך לגמרי נתן לך סכום גדול, ואתה לא הזמנת אותו לחתונה? אתה חייב מן הדין ללכת ולהביא אותם הנה, אנחנו ממתניינים עוד רבע שעה, וכולם אמרו פה אחד, נכון הדבר. אבי הכלה אמר: אדוני הרב, אני מפחד ללכת שוב דרך אותו מקום מפני סכנת השודדים בלילה. באו שלושה בחורים שהיו שם, הצטיידו בכלי נשק והלכו אתו יחדיו. המעשה כך היה, לצריף שבו גרו הזקנים היו שתי דלתות, זה מול זה, כשהבחורים נכנסו מדלת מזרחה, פתאום ראו שנכנסו שלושה רוסים מדלת מערבית חמושים בכלי נשק, על מנת להרוג את הזקנים, אך מכיוון שראו את בחורי ישראל שגם הם חמושים, ברחו על נפשם, וכך ניצלו הזקנים. ואבי הכלה לקח אותם לחתונה. כל זאת סיפור לרב לפני ה"שבע-ברכות". אמר להם הזקן: רבותי, אני רוצה לספר לכם את כל העניין, ואחרי כך נעשה את החופה בשמחה גדולה, אמר להם: זה כבר חודש ימים שאני מוכרתי את הבית הגדול, הפרדס והצאן והבקר אשר היה לי, לשלושה נוצרים, אחד קנה הבית לבד בכך וכך, והשני קנה ממני צאן ובקר וכל המשק בכך וכך, והשלישי קנה ממני את הפרדס, ובסוף הפרדס היה לי צריף קטן, ועשייתו תנאי שעד מחר יתנו לנו זמן לגור שם, מכיוון שאני נוסע מחר לארץ ישראל, היות שמחר ישנה אוניה שנוסעת לנמל עכו שבארץ ישראל. פתאום ברא האיש הזה ונתתי לו המאה לירות. הוא הלך ואני שומע שמתלחשים אחורי הצריף אלו שלושה נוצרים שקנו כל רכוש, ואמר אחד לשני, נכנס תכף להרוג את הזקנים להציל את כספנו. בדיוק בזה הרגע אני רציתי לברוח מהצריף קודם שהם יכנסו. והנה שישה אנשים נכנסו אלי פתאום שלושה מכאן ושלושה מכאן, אז ידעתי שניצלנו ממוות אני ואשתי בזכות זאת הצדקה, לכן נקום ונרקוד כולנו החתן והכלה ואני ואשתי ביחד ונעשה ריקודים של מצווה ונעשה החתונה בשמחה כפולה. ועל זה נאמר: "צדקה תציל ממוות בטוח הי"ו. (יאהבת חיים) ."

בזכות הגדולה שעמד לימינו של יתום אביו הצילו בשמים.

רב גדול סיפר פעם, באסיפה שקרא למטרת התרמה עבור אלמנה ויתומים שהיו במצב דחוק, את הסיפור הבא: כאשר היה ה"בית הלוי" צ"ל ילד בן חמש ולמד ב"חדר", נפל סכסוך בין ילד יתום לבין ילד אחד, שהיה בן עשירים, והמלמד ב"חדר" הכה את הילד היתום. ה"בית הלוי" ידע שהיתום לא היה עשיר, אלא שהמלמד רצה להתחנף לילד האחר, שכאמור היה בן עשירים, ולכן עמד ואמר למלמד, הלא כתוב בתורה: "כל יתום ואלמנה לא תענון", ואתה יודע את האמת שהילד היתום אינו אשם, למה, איפוא, הכית אותו על לא עוול בכפו? ואז לקח ה"בית הלוי" את ספריו, יצא מה"חדר" והלך לביתו, באומרו לאביו שאינו רוצה ללמוד אצל מלמד שעבר על הכתוב "אלמנה ויתום לא תענון", והתעקש בכל כוחו שלא לחזור לאותו "חדר". מספר שנים לאחר מכן, חלה ה"בית הלוי" במחלה אנושה וכבר היה ממש במצב של גיססה, אך לפתע קם מחולו באופן פלאי והבריא, וסיפר, כי חלם שהוא בעולם האמת והפמליא של מעלה ישבה ופסקה את דינו למיתה, אבל אבי הילד היתום עמד לימינו בגלל שמחה אז נגד הכאתו של הילד היתום ע"י המלמד - וכך אכן היה וחזר לאיתנו והבריא. ואותו רב שסיפר את הדבר באסיפה, סיים באומרו: ראו נא, איפוא, כמה גדול כוח הזכות שעוזרים ליתום ואלמנה ("ישאל אביך ויגדך")

ניצל ממוות בזכות אמירת תהילים סיפר לי אדם, שבהיותו חייל בצבא הצאר ברוסיה, קרה לו פעם שבאמצע תרגיל צבאי נזכר שלא התפלל מנחה, ומיד פרש לצדדין והתחיל להתפלל. כשראה זאת מפקדו, התחיל להפליא בו מכות נמרצות והחליט להעמידו לדין. בתקופה ההיא שררה מתיחות בצבא הרוסי, ולעת כזאת - כל משפט הוא מסוכן, במיוחד משפט נגד יהודי, שרוצים להפגין לראווה את מידת החומרה, ובפשטות ניתן היה להניח שצפוי לו עונש מיתת. ואמנם, המשפט התחיל, העמידו שם קטיגור וסניגור, ואילו היהודי החליט בנפשו שבתוקף הנסיבות אין לו מה לענות ומה לטעון, שהרי לא יקבלו מפי שום דבר, ולכן על כל מה שישאלו יענה בפרקי תהילים, וכך נבאמו היה. כששאל אותו השופט לשמו החל לומר "שיר המעלות אשא עיני אל הרים". וכששאלו אותו למקום מגוריו, ענה: "משכיל לדוד בהיותו במערה תפילה" וכן הלאה... החליט השופט שעומד לפניו אדם בלתי-שפוי, וזו בעצם גם הסיבה שפרש באמצע התרגיל להתפלל. מיד הוציא עליו צו-אישפוז ושלחו אותו לבית-חולים לחולי נפש, שם שהה כמה שבועות, עד שהגיע הרופא הראשי. ולאחר שבדק אותו היטב מצא שהוא בריא לחלוטין, שיחרר אותו מבית-חולים וניצל ממוות בטוח ("ישאל אביך ויגדך")

[א] מצוה לאכול בערב יום הכיפורים ולהרבות בסעודה, ה"ע גג הנשים **חייבות** וכתבו המקובלים ז"ל שצריך לאכול שיעור שני ימים אם יוכל האדם לאכול כל כך, כדי לתקן באכילה מה שצריך ליום זה וליום הכיפורים הקדוש, והאדם יעשה כל מעשיו לשם שמים והשי"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים, מצוה לאכול דגים בערב יום הכיפורים בשחרית תמוך, והוא [ב] כשיבוב כפרות יכוין לשם חת"ק ברי"ה זה חליפתך דמורת כפרתך, והוא יוצא מסי"ת פותח את דרך, ולקנ"ה יאמר חליפתך תמורתך כפרתך בצירי"י תחת לתי"ו, ועושיין בהם כנגד ד' מיתות בית דין לכפר על האדם, ולכן צריך האדם להרהר בתשובה באותה שעה, וכפי הסוד ענין שחיטה זו היא מתקן הגבורה לכן זמן הראוי יותר לדבר זה הוא באשמורת סמוך לעלות השחר שהוא עת רצון, ובבגד נוהגים מחמת ריבוי הכפרות לשחוט מתחילת הלילה עד ד' שעות מהבוקר וטוחנים בה' שהכל יקובל ויעלה לרצון לפניו כאלו נעשה הכל כראוי: ה"ע היום מחמת המכשולות שקרו הורו מגדולי **האחרונים להקדים את שחיטת הכפרות מספר ימים לפני יום הכיפורים** [ג]... והנהגו שבעל הבית מברך על כסוי הדם, והברכה היא על כסוי הדם בעפר, ומאחר שיש הרבה עופות לשחוט יברך בעל הבית על הראשונה ואחד מבני הבית על השניה והשלישית וכן על דרך זה, וכן השוחט יכסה גם הוא לבסוף, ואין כאן מרבים בברכות כיון שכל אחד מברך על שחיטה בפני עצמו ודם חדש וצריך שתהיה תאורה טובה לשחיטה:

[ד] בסעודה המפסקת נוהגים בביתנו מזמן קדמון לטבל הפת בסוכר, וכן מנהג אשכנז אך צריך גם מלח על השלחן ולטבול הפת במלח, ונוהגין באשכנז לומר גמור סעודה המפסקת שיר המעלות ששוב ה' את שיבת ציון ואומרים מזמור לתודה בשחרית:

[ה] עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסנו, ועל כן כל אדם צריך לבקש מחילה מחבירו בערב יום הכיפורים או קודם בעי"ת, וטוב שהחזן יכריז קודם כל נדרי לומר רבותי תמחלו זה לזה ויאמרו הקהל מחלנו, כדי שיתעורר אותה שעה סגורייא למעלה על ישראל דבר בעתו מה טוב, וכן הנהגתי בבגד

[ו] כל אדם יושק ידי אביו ואמו בערב יום הכיפורים לעת ערב קודם שילך לבית הכנסת ויבקש מהם מחילה, ודבר זה הוא חיוב גדול על כל אדם, ומי שאינו עושה כן נקרא חוטא ומזלזל בכבוד אביו ואמו, דאם בין אדם לחבירו חיוב חז"ל לבקש מחילה קודם יום הכיפורים כל שכן מאביו ואמו שאין אדם ניצול מחטא אלא בכל יום, ואם הבן שוטה ולא יבקש הם יתנו לו מחילה, ושיאמר בפייה אנכי מוחל לבני פ' על כל מה שחטא לי מחילה גמורה, וכן הבעל יתן מחילה לאשתו על אשר בזזה מן הבית שלא כרצונו, וכן כל תלמיד שיש לו רב בעיר ילך אצלו קודם יום הכיפורים ויבקש ממנו מחילה:

[ז, ח] ויהרו בטבילה בערב יום הכיפורים, ומי שאנוס ואינו יכול לטבול במקוה יעשה תשעה קבין [ישפוך על עצמו כ-13 ליטר מים] כמו שכתבנו לעיל פרשת נצבים, וגם הנשים יטבילו בערב יום הכיפורים בשביל טהרה, וכן יעשו בערב יום הכיפורים האנשים והנשים, ועיין מטה אפרים שכתב אפילו נעים ובתולדות שהם בני מצוה יש להם לטבול, וידקדקו בחציצה, ויעשו הטבילה אחר קציצת צפרנים וסריקת שער " : [א.ה.ה. הפוסקים אמרו היום נשים ונערות לא יטבילו]

[ט] הנשים מדליקין נרות כמו ליל שבת, ומברכים להדליק נר של יום הכיפורים, ומנהג בגד הנשים מברכים שהחיינו בנרות יום טוב ויום הכיפורים, ה"ע לא יברכו שהחיינו בהדלקה אלא יכוונו לצאת בבית הכנסת מהשליח ציבור ואם רוצות לברך יש להם על מה לסמוך ואם ברכו בהדלקה נאסרות בחמש העונות מיד] ואם חל בשבת מברכים להדליק נר של שבת ויום הכיפורים, וכיון שהדליקו ה"ע וברכו שהחיינו [ח] עליהם קדושת יום הכיפורים ואסורים ומלאכה ובכל חמש עינויים: ה"ע יש להדליק ואחר כך **לברך והיוצאים ביד רמ"א וישארו במנהגם**

[י] נוהגים הנשים באשכנז לתקן ביום שמונה לחדש תשרי הפתילות של נרות יום הכיפורים, ושל נרות המולכים אותם לבית הכנסת להדליקם בשביל יום הכיפורים, מפני שאותו היום הוא יום ראשון של חנוך בית המקדש שמונה יפה הוא:

[יא] תוספי מחול על הקודש, ובליל שבת הקבלה היא באמירת בואי כלה ומזמור שיר ליום השבת, אך בליל כפור חל התוספת בברכת שהחיינו, ואם קבל התוספת בפירוש בפיו חל מעת קבלתו, והמנהג שזה האוחז ספר כל נדרי הוא יברך שהחיינו בקול רם וכיון להוציא הציבור ידי הציבור ידי חותם בברכתו והשומעין יכוונו גם כן לצאת בברכתו, ואם יש אדם שאינו שומע הברכה היטב יברך לעצמו בשעה שזה מברך, והמברך יאמר תחלה שני פעמים אור זרוע לצדיק בקול רם, והציבור יאמרו עמו בלחש, ואחר כך יאמר ברשות מורי ורבותי והקהל משיבים שמים, כלומר ברשות שמים ופרשתי דרך רמז ברי"ת שמים, שומע משמיע יחדיו מכוונים:

[יב] קטן קודם י"א שנים לא יתענה, ואחר כך אם יכול יתענה, וחיוב דאורייתא הזכר בן י"ג שנה ויום אחד והנקבה בת י"ב שנה ויום אחד, ומדרבנן בן חיוב קודם שנה לתנחום:

[יג] אפילו אם חל בחול לא יאמרו פסוק והוא רחום אלא יאמר כי אל רחום וכו' ה' צבא-ות עמנו וכו' ה' צבא-ות אשרי וכו' ה' הושיעה וכו' ולא גרע חיו יום הכיפורים משאר ימים טובים דאין אומרים אותו: ה"ע יש לומר **הוא רחום אפילו שחל בשבת שכן מנהג ארץ ישראל** [יד] יזהר שלא יניח בליל כפור כלי מים של שחיטה אצל מלתא אף על פי שצריך למים בשביל להשקות הקטנים, אלא יניחון רחוק, דיש לחוש פן יעמוד משנתו צמא הרבה וישכח שהוא יום הכיפורים וישתה ח"ו, ומותר לבלוע הרוק ביום הכיפורים, ויש מחמירין ומי שאפשר לו יזהר בכך: ה"ע אין להחמיר בבלעית הרוק]

[טז] אף על פי שיש מתירים ליגע באוכלים ביום הכיפורים, מכל מקום יש אוסרים ולכן דוקא אשה שצריכה ללכת שמוכרתת ליגע כדי לתת לבנה וכיוצא אז יש לסמוך על המקילים אבל שאר אדם שאין לו צורך גדול ליגע צריך לזהר:

[יז] לקדוש ה' מכוונת זה יום הכיפורים כבדהו בכסות נקיה, ואמרו חז"ל מציעין המטה, והשלחן פורסין עליו מפה יפה כמו בשבת, ויהיה כל אדם שלא יגע במגעו שאף על פי שהם בגד יטמאו ידיו, וברכת שעשה לי כל צרכי לא יאמרו ביום הכיפורים מפני שכל העולם יחפים: **ח"ע היום מברכים שעשה לי כל צרכי** [יח] יתפללו בבכיה כל תפילות של יום הכיפורים, שהם שמונה עשרה ומוסף ונעילה וסליחות והודוים, ואם אינו יכול להוריד דמעות אומרם בקול בכי כמו שכתבו כי שמע ה' קול בכי וקודם קריאת התורה יתעוררו בבכיה על מיתת בני הארץ העי"ה, ויכולה בכיה זו שתגין, ויהיה כל אדם לסדר התפלה והסליחות בינו לבין עצמו מקודם יום הכיפורים כדי שיכוין מה שהוא מוציא מפיו כי קדוש היום לא-להינו והכל הולך אחר כונות הלב, וצריך לומר נוסח על חטא בסדר תשר"ק גם כן, ובעת הודוי יכה על הלב ממש ואצל רוב בני אדם תמצא הלב תחת הדדים בארבע אצבעות, ויהיה בזה בכל עת שאומר ודוי בכל ימות השנה:

[יט] יאמרו י"ג מדות במתן וכונה ושרון לב וזה ההעיקר, ויש חסידים כשאומרים י"ג מידות מונים אותם באצבעותיהם כדרך שעושיין באמירת יש אומרים סמנים של הצרי והצפורן ומנהג יפה הוא שבה תתעורר הכונה, וגם יש בזה חיוב מצוה:

[כ] אפילו חל יום הכיפורים בחול יאמר מוספי בלשון רבים: ה"ע **כשחל ביום חול יאמר "את מוסף" וכשחל בשבת יאמר מוספי** [כא] ביום הכיפורים ילמדו ביחזקאל מרש ס"י מי עד סוף ס' מ"ג ששם נבואה שנתנבא יחזקאל העי"ה על בית שלישי ביום הכיפורים עצמו, דכתיב בראש השנה בעשור לחודש והיינו ראש השנה דיובל, ואמרו רבותינו ז"ל במדרש א"ל הקב"ה ליחזקאל העי"ה ילמדו ישראל נבואה שלך על צורת הבית ומעלה אני עליהם כאלו עוסקים בבנינו ע"כ: [כב] ביאור ארים ימיך ואצמח פורקנך הכונה על לידת היחידה למלך המשיח, ומה שכתוב גלי גבורתך עלן הוא על דעת משי"ה עוררה את גבורתך ולכה לישועתה לנו, ויש מדקדקים לומר גלי גבורתך ופרוק לו וכן אני נוהג דצריך אדם לפרש דבריו בכתוננים, על דעת מה שכתב מהר"ח ז"ל במה שכתוב ונתקוה טובה ומה שכתוב דינן אפיק לנהורא רוצה לומר בחסד הנקרא אור, ובאמירת עשה למען אברהם אזרח תמימך שאומרים בסליחות יוסיפו ביום הכיפורים בכל הסליחות שבכל התפילות לומר עשה למען עבדך רבי עקיבא בן יוסף אשר נהרג על קדושת שמך, ויאמר זה קודם שיאמר עשה למען הרוגים ושרופים וכו': [כג] אחר שיאכל סעודת התענית בליל מוצאי כפור יאמר על השלחן פתיחת אליהו זכור לטוב, וכתב רב יעב"ץ ז"ל ללמוד ברי"מ פ' אמור דף צ"ט ע"ב יומא דראש השנה איהו יומא דדינא וכו' עד דף ק' זכאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ואחר כך יברך ברכה אחרונה על סעודתו ויקום בזרועות לעשות איהו הכנה לסוכה:

פרשת האזינו - דיני סוכה [א] צריך לישב באויר סוכה, והישן תחת המטה אם יש מגג המטה עד לארץ עשרה טפחים לא יצא ידי חובה, וכן לא ישן תחת שלחן שגובה עשרה טפחים: [ב] יזהר לעשות הדפנות קודם הסכך ואם להפך פסולה, ה"ע **לכתחילה יניח הדפנות לפני הסכך בדיעבד כשר ויכול גם לברך לישב בסוכה** ויהיה שלא יניח דבר המקבל טומאה בסכך, ולכן עצי הסכך לא יהיה בהם בית קיבול דאז מקבלים טומאה, ומחמת כן יזהר גם כן שלא יניח עצים של המטה בסכך מפני שהם מקבלים טומאה, והפירות הם מקבלים טומאה ולכן לא יתלה רימונים וכיוצא בסכך, אלא רק בפחות מארבעה טפחים ביניהם לבין הסכך, דאז אף על פי שהם מקבלים טומאה כיון דהוא תולה אותם לנוי בטלי לגבי סכך ולא מפסיל משום סכך פוסל אבל אם יש ארבעה טפחים לא בטלי לגבי סכך והוי פירות אלו סכך פסול, ואף על גב דאין רחבים ארבעה טפחים גזרינן אטו רחבים ארבעה, מיהו במנורה שיש חשש דליקה אם יתלנה בפחות מן ד"ט מותר לתלותה שיעור ד"ט או יותר דחשיב זה כדיעבד, אך יזהר שלא ישן תחתיה:

[ג] לא יאכל בערב סוכות מחצות ואילך, כדי שיאכל בלילה לתאבון כי האכילה בלילה הראשונה דאורייתא וכאשר נבאר בעי"ה, והא דסגי בערב פסח משעה עשירית וכאן צריך להזהר מחצות, היינו כי בליל פסח אוכלים המצה אחר קריאת ההגדה ששוהין זמן הרבה ואם יזהר משעה עשירית יש זמן הרבה עד שיגיע אכילת מצה, משאם כן בסוכות הוא אוכל מיד כשתחשך לכן צריך להזהר למנוע האכילה מחצות:

[ד] יקדש אחר שיהיה לילה ודאי, ובליל ראשון יברך לישב בסוכה ואחר כך שהחיינו, כי ברכת שהחיינו קאי על הסוכה ועל קדוש יום טוב, אבל בליל ב' יברך שהחיינו ואחר כך לישב בסוכה:

זוהר הקדוש מתורגם - הנותן צדקה לעני מאריכין לו ימיו

עוד פתח, ולא תעשק את רעך ולא תגזל ולא תלך ופגעת שכיר עד בקר. למה לא תלך ופגעת שכיר? אלא פגעתו אחר נשמתו (דברים כד) ב'ימו תתן שכרו ולא תבוז ע'ליו השמש כי עני הוא וא'ליו הוא נשא את נפשו. לא תבוז ע'ליו השמש, ה'זהר שלא תתפנס בגללו מן העולם טרם יגיע זמנו להתפנס, כמו שפ'אמר (קהלת יב) עד אשר לא תחשף השמש וגו'. מפאן למדנו דבר אחר - מי שמשלים לנפש העני, אפילו שהגיעו ימיו להסתלק מן העולם, הקדוש ברוך הוא משלים לנפשו ונותן לו יותר חיים. [אחרי מות דף פה]

אמרי חז"ל: ה'מטגיה' רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה רגיל לומר, שמי שבאו עליו בזיונות הרי הוא כמי שעבר עליו יום הכיפורים, כי הזיונות מכפרים ומטהרים אותו. ועד"ז פירשו צדיקים במה שאמרו חז"ל שכאשר קילל שמעי בן גרא את דוד המלך קללה נמצאת, ואמר דוד הניחו לו כי ה' אמר לו קלל (שמואל ב' טו), באותה שעה זכה להיות רגל רביעי במרכבה, והיינו טעמא, כי באמת אי אפשר למי שיש בו חלק גשמי להתעלות עד למדרגה גבוהה כזו, אך אותם בזיונות שחרפו וניאץ אותו הרי הם כשפיכות דמים ממש, וכמו שאמרו בגמ' (בי"מ נ ח'): 'אילו סומקא ואתי חיורא', נמצא שנסתלקו ממנו כל הדמים הרעים, ולא נשאר בו אלא חלק הטוב וככולו רוחני, עד שכבר אפשר לו להיות רגל רביעי שבמרכבה

"כתבי הצדיק רבי ישראל מסלנט" כתוב: "ועל ידי מידת הסבלנות, משיג האדם רצונו יותר ויותר, מעל ידי כל תקיפות שבעולם. ודרך כלל להיות נוח לבריות ושלא להרבות שיחה עם כל אדם, אף להקדים שלום ולהשיב בנחת לכל אדם."

